

دکتر محمود - فاضل

رجال خراسان

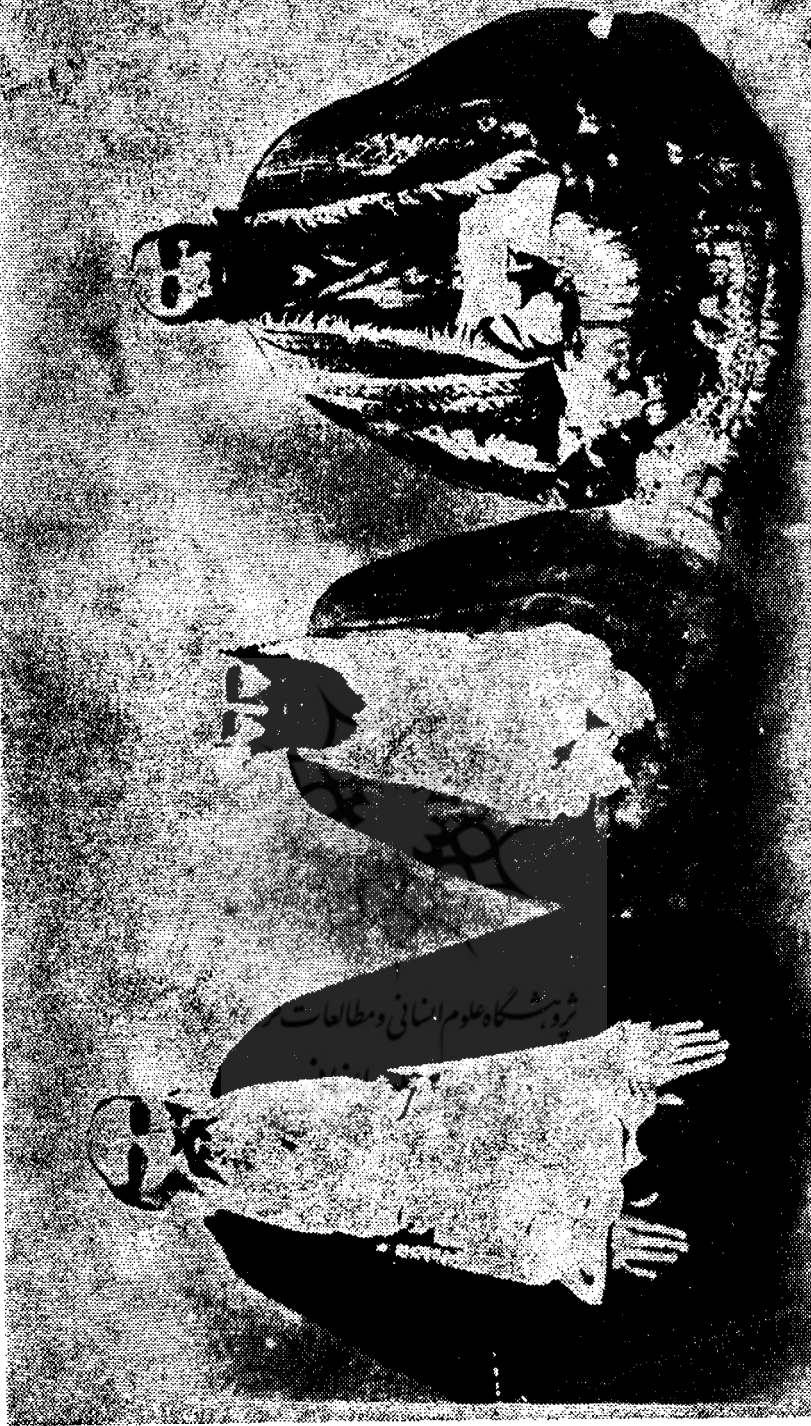
(۲)

آخوند خراسانی

۱۲۵۵-۱۳۳۹ ه. ق

آخوند ملا محمد کاظم بن ملاحسین هروی خراسانی ، عالم محقق و فاضل مدقق ، از اکابر علمای امامیه و جامع علوم عقلیه و نقلیه بوده وی بسال ۱۲۵۵ ه. ق در طوس متولد شده از همان کودکی آثار نبوغ از چهره اش هویدا بود و آماده برای تحصیل علوم دینی .

مقدمات علوم اسلامی را در مدرسه سلیمان خان مشهد رضوی (ع) فرا گرفت و بسن ۱۷ سالگی همسری اختیار کرد و اولین فرزندش بنام مهدی زاده شد . چون بسن ۲۲ سالگی رسید سطح را تمام کرده جهت تکمیل علم خود عزم نجف کرده مرحوم آخوند ، زن و فرزند و پدر و مادر و سه برادر دیگرش را که بنامهای نصرالله ، محمد رضا ، و غلامرضا بودند و هر سه بناد و سند اشتغال داشتند ترك گفت و با کار و انیکه زیارت کر بلا میرفت حرکت کرد و چون بسبزو رسید طبق معمول کاروان یکی دویز توقف کرد ، مرحوم آخوند در خلال گردش در این شهر با فیلسوف بزرگ و حکیم و ارسته مرحوم حاج ملاهادی سبزواری ملاقات نمود و همسفران خویش را ترك گفت و سه ماه در این شهر ماند و از محضر استاد کسب فیض کرد و در همین مدت کم مورد توجه خاص حکیم قرار گرفت . از آنجا بطهران رفت و در مدرسه صدر ، جنب مسجد شاه حجره ای گرفته و با ملا عبد الرسول مازندرانی هم حجره شد و بدرس ملاحسین خوئی حاضر گردید و فلسفه و حکمت را فرا گرفت .

1. کلاه سرخ (Red Headscarf) 2. چادر (Chador) 3. کومچه (Kumacheh)

مرحوم آخوند شش ماه در تهران اقامت کرد تا اینکه در ذیحجه ۱۲۷۸ ق در سن ۲۳ سالگی طهران را بسوی نجف ترك گفت .

هزینه این سفر آخوند عبارت بود از یکصد تومان پولیکه سه نفر نظامی بمنوان خواندن نماز و روزه استیجاری بوی پرداخت کرده بودند .

چون بنجف رسید در همسایگی شیخ مرتضی انصاری منزلی گرفت و بدرس آن مرحوم و درس میرزای شیرازی حاضر گردید .

درسال ۱۲۷۹ هـ پسر کوچکش مهدی درمشهد از دنیا رفت و درهمین

سال بود که پدر و همسرش بنجف آمدند . در سال ۱۲۸۱ استادش مرحوم شیخ انصاری از دنیا رحلت کرد و دومین فرزندش مرده بدنیا آمد .

پس از چند ماهی همسرش نیز دیده از جهان فرو بست . مرگ استاد و

فرزند و همسر در روح بلند آخوند سخت اثر گذاشته و برای تسکین آلام

خویش بدرس و مطالعه پناه برد ، وقته و اصول را نزد شیخ راضی و سید

مهدی قزوینی و حاج سید علی شوشتری بکمال رساند و از مرحوم قزوینی اجازه روایتی دریافت داشت .

مرحوم آخوند در مدت تجرد و تنهایی در یکی از مدارس نجف با حاج

آقا رضای همدانی هم حجره بود . بالاخره ناگزیر میشود همسری دیگر گرفته و از

این زن دارای سه پسر و یک دختر بنامهای :

۱- حاج میرزامهدی آیتالله زاده خراسانی ۱۲۹۲-۱۳۶۴ ق

۲- حاج میرزا محمد ۱۲۹۴-۱۳۵۶ ق .

۳- حاج میرزا احمد کفائی خراسانی ۱۳۰۰ - ۱۳۹۱ ق (شرح

احوال این مرحوم خواهد آمد)

۴- زهراء .

پس از فوت این زن ، همسر دیگری گرفته و از سومین زنش دو پسر

آورده بنامهای :

۵- حاج حسین آقا ۱۳۱۸- در قید حیاتند .

۶- حسن کفائی ۱۳۲۱-۱۳۷۳ ق .

و از چهارمین همسرش پسری بنام موسی متولد گردید که در چند ماهگی از دنیا رفت .

در حال مرحوم آخوند بسال ۱۲۹۱ که مرحوم میرزای شیرازی به سامرا رفته بآن دیار میرود و مورد توجه آن عالم بزرگ قرار گرفته ، استاد ویرا تأیید و تشویق کرد و طلاب را وادار کرد تا بدرش حاضر شوند . پس از نه ماه بنجف برگشت و بر کرسی تدریس تکیه زد ، بیان شیوا و حسن قریحه و نبوغ علمی او موجب گردید که در حوزه درسش بیش از هزار و دوست دانشجوی دینی حاضر شوند و از آن میان یکصد و بیست تن آنان مجتهد مسلم بودند . ازین پس زندگی اجتماعی و سیاسی مرحوم آخوند شروع میشود و در آن روزگاریکه مردم از استبداد بستوه آمده بودند و خواستار مشروطه بودند بندای مردم پاسخ گفت و در راه مشروطه فداکاری کرد که ذکر آن در بخشی جداگانه خواهد آمد .

مرحوم آخوند در نجف اشرف سه مدرسه بنا کرد بدین ترتیب :

- ۱- مدرسه بزرگ آخوند در خیابان درب قبله صحن مطهر حضرت امیر (۴) . تاریخ فراغت از بنا آن ۱۳۲۱ ق .
- ۲- مدرسه وسطی واقع در محله براق ، نزدیک بازار بزرگ نجف تاریخ اتمام ۱۳۲۶ ق .
- ۳- مدرسه کوچک واقع در محله براق کوچه صد تومانی . تاریخ اتمام ۱۳۲۸ ق .

آثار علمی آخوند .

- ۱- حاشیه قدیمه بر رسائل - ۲- حاشیه دوم یاد در الفوائد . ۳- حاشیه بر مکاسب . ۴- فوائد . ۵- کفایة الاصول . ۶- حاشیه بر اشعار ملا صدرا . ۷- حاشیه بر منظومه سبزواری . ۸- رساله در مشتق . ۹- رساله دروقف . ۱۰- رساله در رضاع . ۱۱- اجاره . ۱۲- رساله در دماه ثلاثه . ۱۳- رساله در طلاق . ۱۴- رساله در معنای عدالت . ۱۵- احکام زن . ۱۶- تکملة التبصره . ۱۸- اللغات الثبیره فی شرح تکملة التبصره .